

Pædagogisk Psykologi – Efterår 2017

5. semester - vejledende pensum

Pensumlisten findes på fagets side på Blackboard med links og oplysninger om semesterhylde.

Ved problemer med adgang til litteraturen kontakt personalet på AU Library, Bartholins Allé eller send en mail til bartholinsalle.library@au.dk

Aagaard, J. (2015a). Drawn to distraction: A qualitative study of off-task use of educational technology. *Computers & Education*, 87, 90-97. doi:10.1016/j.compedu.2015.03.010
I denne artikel undersøges distraktion i timerne via kvalitative interviews med studerende fra et handelsgymnasium. Det konkluderes, at distraktion indebærer et vanemæssigt islæt, der ligger udenfor bevidst, kognitiv kontrol

Aagaard, J. (2015b). Mediet er budskabet: It og medier i dagligdagen. I: J. Klitmøller & D. Sommer (Red.), *Læring, dannelse og udvikling: Kvalificering til fremtiden i daginstitution og skole* (kapitel 12, s. 271-290). København, Danmark: Hans Reitzel.
Dette oversigtskapitel foretager en kritisk gennemgang af en række kognitive, uddannelsesmæssige og eksistentielle tematikker omkring brugen af informationsteknologi og digitale medier ud fra krydsfeltet mellem psykologi, filosofi og medievidenskab. [20 sider].

Anderson, J. (1995). Translator's introduction. I: A. Honneth (Red.), *The struggle for recognition* (s. x-xxi). Cambridge, United Kingdom: Polity Press.
I denne korte introduktion introduceres centrale begreber i Honneths forståelse af recognition (anerkendelse). Introduktionen kan læses i sammenhæng med Nørgård (2005). [12 sider].

Anderson, J. R., Reder, L. M. & Simon, H. A. (1996). Situated learning and education. *Educational Researcher*, 25(4), 5-11. doi:10.3102/0013189X025004005
I denne artikel stiller en række forskere sig kritiske overfor centrale antagelser i situeret læringsteori. Kritikken formuleres fra et kognitivt orienteret perspektiv på læring og tænkning. Den formulerede kritik diskuteres af Greeno (1997). [6 sider].

Assessment Reform Group (2002). *Testing, motivation and learning*. Cambridge: Cambridge University Faculty of Education.
Artiklen er et review over forskellige forskningsstudier, der har undersøgt den indflydelse summative testning har på elevers motivation for at lære.

Bateson, G. (2000). The logical categories of learning and communication. I: *Steps to an ecology of mind* (s. 279-308). Chicago, IL: University of Chicago Press.
Bateson udvikler i dette kapitel fra 1972 en taksonomi for læring. Teorien er med sin beskrivelse af, hvorledes læring finder sted på forskellige niveauer, fra læring som automatiserede handlingsmønstre, over trial-and-error læring til læring som vanedannelser og identitetskonstruktion, blevet skelsættende for senere læringsforståelse. Der tale om en teori med meget direkte implikationer for den pædagogiske-psykologi. [29 sider].

Biesta, G. (2009). Good education in an age of measurement: On the need to reconnect with the question of purpose in education. *Educational Assessment, Evaluation & Accountability*, 21(1), 33-46.
doi:10.1007/s11092-008-9064-9

I denne artikel argumenterer Biesta for, at spørgsmålet om formålet med at uddanne bør have en central plads inden for forskning i og diskussion af hvad god uddannelse er. Vigtigheden heraf understreges af den måde test og måling af uddannelsers 'outcome' er blevet stadigt mere centrale for planlægningen og gennemførelse uddannelser og undervisningsforløb. Herefter påpeger Biesta nogle af grundene til at formål med at uddanne er forsvundet ud af uddannelsesdiskussionen – herunder problemet med, at begrebet om 'læring' dominerer det sprog hvori vi taler om meningen med at uddanne. Til slut introducerer Biesta tre analytiske områder som efter hans mening er centrale som aspekter af undervisning og uddannelse: kvalifikation, socialisation og subjektifikation. [13 sider].

Biggs, J. B., & Tang, C. S. (2011). *Teaching for quality learning at university: What the student does* (4. udgave, kapitel 1 og 2). Maidenhead, United Kingdom: McGraw-Hill/Society for Research into Higher Education/Open University Press.

Teksten præsenterer en række centrale begreber inden for forskningen i undervisning og læring indenfor universitetsverdenen. Teksten kan læses i sammenhæng med Marton & Säljö (1976a; 1976b) [31 sider].

Bowman, L. L., Levine, L. E., Waite, B. M., & Gendron, M. (2010). Can students really multitask? an experimental study of instant messaging while reading. *Computers & Education*, 54(4), 927-931.
doi: 10.1016/j.compedu.2009.09.024

I denne artikel undersøges det meget moderne og omtalte kognitive fænomen 'multitasking' via et eksperimentelt design. Det konkluderes, at multitasking i form af beskedskrivning (instant messaging) giver udslag i et forøget tidsforbrug hos studerende, der skal læse en tekst samtidig.

Bransford, J., Brown, A. L. & Cocking, R. R. (1999). *How people learn: Brain, mind, experience, and school* (kapitel 3, s. 51-78). Washington, DC: National Academy Press.

"How people learn" er 10 år gammel, men ikke desto mindre en god og tilgængelig grundbog i læringsteori med et udpræget kognitiv udgangspunkt, og en fremtidsvision fra det amerikanske videnskabsakademi. De valgte kapitler handler om transfer og biologiske perspektiver på læring. [41 sider].

Colaizzi, P. F. (1998). Læring og eksistens. I: M. Hermansen (Red.), *Fra læringens horisont* (s. 185-213). Århus, Danmark: Klim.

Colaizzis artikel tematiserer læring på et eksistentielt grundlag. Artiklen diskuterer forskellige former for læring og argumenterer for, at den form for læring, der er interessant er en genuin form for læring, der vedrører elevernes eksistens. Artiklen stiller sig kritisk over for den mekaniske overførelse af informationer, som dominerer i mange undervisningsammenhænge. Den fører, ifølge Colaizzi, kun kedsomhed og forummelse af eleverne. [27 sider].

Costall, A. (2013). The unconscious theory in modern cognitivism. I: T. P. Racine, & K. L. Slaney (Red.), *Wittgensteinian perspective on the use of conceptual analysis in psychology* (s. 12-27). London, United Kingdom: Palgrave Macmillan.

I præsentationer af psykologiens udviklings som videnskab bliver den kognitive psykologi ofte fremstillet som radikalt forskellig fra behaviorismen som den 'erstattede' som den dominerende retning. I kapitlet diskuterer Costall holdbarheden af den kognitive psykologiske metodiske og terminologiske selvforståelse som fundamental forskellig fra behaviorismen

- Davies, B. (2004). Introduction: Poststructuralist lines of flight in Australia. *International Journal of Qualitative Studies in Education*, 17(1), 3-9. doi:10.1080/0951839032000150194
En kort tekst, der meget koncist fremhæver en række central pointer ved poststrukturalistisk tænkning. [7 sider]
- Dreier, D. (2003). Learning in personal trajectories of participation. I: N. Stephenson, H. L. Radtke, R. J. Jorna & H. J. Stam (Red.), *Theoretical psychology: Critical contributions* (s. 20-29). Concord, Ont., Canada: Captus University Publications.
I denne artikel introducerer Dreier den kritiske psykologis læringsbegreb. Dreier anvender den kritiske psykologi som afsæt til at kritisere eksisterende uddannelsesmæssige arrangementer – en kritik der skal løsrive læringsbegrebet fra de konnotationer der følger af de bestemte måder vi har institutionaliseret læring. Derefter introducerer Dreier et alternativ til studiet af mennesker og viser hvilke implikationer det har for undersøgelser af læring. [10 sider].
- Dreyfus, H. & Dreyfus, S. (1999). Mesterlære og eksperters læring. I: K. Nielsen & S. Kvale (Red.), *Mesterlære: Læring som social praksis* (s. 54-75). København, Danmark: Hans Reitzel.
I denne artikel præsenterer Dreyfus & Dreyfus deres teori om udviklingen af menneskelig ekspertise. Grundlæggende for deres forståelse er, at menneskelig ekspertise ikke lader sig karakterisere som regler og derfor ikke lader sig overføre gennem undervisning der baseres på sproget alene. [22 sider].
- Geake, J. (2008). Neuromythologies in education. *Educational Research*, 50(2), 123-133. doi:10.1080/00131880802082518
Nye og gamle undervisningsidéer er over de sidste årtier blevet søgt understøttet med neurovidenskab. Selvom potentialet for landevindinger i feltet mellem hjerneforskning og pædagogisk psykologi er lovende, leder hovedkulds oversættelser fra laboratoriet til klasseværelset desværre ofte til uunderbyggede neuromyter blandt praktikere og læsere af popvidenskab. [10 sider].
- Gilliam, L. (2008). Svinekød, shorts og ballade. Børns forståelse af den danske og den muslimske identitet i skolen. *Tidsskrift for Islamforskning*, 3(3), 44-65.
Artiklen beskriver på baggrund af et længere feltarbejde i en københavnsk folkeskole, hvordan 'muslimsk' identitet blandt klassens etniske minoritetsbørn bliver til og forhandles i relation og opposition til en 'dansk' elevidentitet [21 s.].
- Gilliam, L., & Gulløv, E. (2012). Civilisering: Et perspektiv på opdragelse, omgangsformer og distinktioner. I: L. Gilliam, & E. Gulløv (Red.), *Civiliserende institutioner: Om idealer og distinktioner i opdragelse* (s. 17-37). Aarhus, Danmark: Aarhus Universitetsforlag.
I dette kapitel redegøres for Elias' civiliseringsbegreb hvilket sammenlignes med Foucaults disciplineringsbegreb. Forfatterne beskriver, hvorledes forståelser af "den gode borger" produceres, samt hvorledes optagetheden af at civilisere og integrere samtidigt producerer "problematisk borger", der risikerer at blive stigmatiseret og ekskluderet [20 s.].
- Greeno, J. G. (1997). On claims that answer the wrong questions. *Educational Researcher*, 26(1), 5-17. doi:10.3102/0013189X026001005
Greeno formulerer i denne artikel et svar på den kritik af situeret læring, som blev formuleret af Anderson et. al (1996). Artiklen argumenterer for at en situeret og kognitiv tilgang til læring hviler på grundlæggende forskellige præmisser, og disse må afklares før en videre diskussion er mulig. [12 sider].

- Harlen, W. (2005). Teachers' summative practices and assessment for learning - tensions and synergies. *Curriculum Journal*, 16(2), 207-223. doi:10.1080/09585170500136093
 Artiklen beskæftiger sig med forholdet mellem summative og formative evalueringer, og artiklen giver bud hvordan lærere kan blive bedre til at bruge testning i deres undervisning.
- Hedegaard, M. (2011). The dynamic aspects in children's learning and development. I: M. Hedegaard, A. Edwards & M. Flear (Red.), *Motives in children's development: Cultural-historical approaches* (s. 9-27). United Kingdom: Cambridge University Press.
 I indledningskapitlet til bogen "Motives in Children's Development – Cultural-Historical Approaches" (2012) præsenterer Hedegaard hovedlinjerne i den helhedorienterede tilgang hun har udviklet gennem en årrække. De centrale inspirationer er Jerome Bruner, Lev Vygotsky, Kurt Lewin og A. N. Leontiev. Hedegaards særlige fokus er at bidrage til Vygotsky og Leontievs kulturhistorisk og virksomhedsteoretiske perspektiv gennem analyse af institutionel praksis – f.eks. i familien. Udviklingen af motiver får i den forbindelse særlig opmærksomhed. Kapitlet kan med fordel læses sammen med Vygotsky (1987). [19 sider].
- Kaspersen, L. B. & Mortensen, N. (1999). Anthony Giddens om politiske betingelser og handlemuligheder i det posttraditionelle samfund. I: J. Tønnes Hansen & M. Hermansen (Red.), *Sociologisk udfordring til psykologien* (s. 89-109). Aarhus, Danmark: Klim.
 I denne tekst gives der en grundig introduktion via en præsentation af Anthony Giddens til de forandrede eksistensbetingelser for det moderne menneske. Denne tekst kan læses i sammenhæng med de to Ziehe-tekster og Kvaales (1992) tekst om det postmoderne. [19 sider].
- Keiding, T. B., & Laursen, E. (2007). Gregory Bateson - systemisk læringsteori. I: Tom Ritchie (Red.), *Teorier om læring - en læringspsykologisk antologi* (s. 49-71). Værløse, Danmark: Billesø & Baltzer.
 Bateson udviklede med tiden sin egen taksonomi for læring. Teorien er med sin beskrivelse af, hvorledes læring finder sted på forskellige niveauer, fra læring som automatiserede handlingsmønstre, over trial-and-error læring til læring som vanedannelser og identitetskonstruktion, blevet skelsættende for senere læringsforståelse. Der tale om en teori med meget direkte implikationer for den pædagogiske-psykologi. Kapitlet introducerer til de centrale pointer i Batesons læringsbegreb.
- Kvale, S. (2004). Frigørende pædagogik som frigørende til forbrug. I: J. Krejsler (Red.), *Pædagogikken og kampen om individet* (s. 32-62). København, Danmark: Hans Reitzel.
 Den kritiske pædagogik har bidraget til at frigøre eleverne fra katedral- og industriskolernes forældede hårde disciplinering. I et postmoderne markedssamfund kan en kritisk projektpædagogik – med elev – og behovscentrering samt milde styringsformer – indgå i en frigørelse af eleverne til forbrugets forførende herredømme. [30 sider].
- Kvale, S. & Grenness, C. E. (1967). Skinner and Sartre: Towards a radical phenomenology of behavior? *Review of Existential Psychology & Psychiatry*, 7(2), 128-150.
 Behaviorismen har efter en dominerende stilling inden for den videnskabelige psykologi været udsat for kritik fra en mængde forskellige teoretiske vinkler, psykologiske såvel som filosofiske. I denne artikel er forfatterens hensigt imidlertid at vise, at behaviorismens grundantagelser på mange måder er i overensstemmelse med antagelser inden for visse dele af fænomenologien. Som sådan fremhæver artiklen aspekter af behaviorismen som en række kritikere har tendens til at overse eller underkende betydningen af. [22 sider].
- Latour, B. (2002). Morality and technology: The end of the means. *Theory, Culture & Society*, 19(5-6), 247-260. doi:10.1177/026327602761899246

I denne artikel diskuterer den berømte grundlægger af aktør-netværks teorien Bruno Latour, hvordan vi skal forstå teknologiske artefakter. Vi omtaler ofte teknologier som neutrale mellemlid (means), som vi mennesker anvender efter forgodtbefindende, men dette er ifølge Latour en misforståelse, idet teknologiske artefakter aktivt medierer vores relation til verden og omformer vores handlinger. Artiklen kan med fordel læses i sammenhæng med Aagaard (2015a).

Lave, J. & Wenger, E. (2003). *Situeret læring - og andre tekster* (s. 31-103). København, Danmark: Hans Reitzel.

Lave og Wengers bog om situeret læring beskriver med udgangspunkt i studier af mesterlære, hvordan læring altid er knyttet til vores deltagelse i forskellige praksisfællesskaber. Læring defineres som et bredere fænomen end blot tilegnelse af en række afgrænsede videnskæssige produkter. Læring forstås som en forandring i den enkeltes deltagelse i praksisfællesskabet, og omhandler forandringer i vores identitet og eksistens. Lave og Wenger foreslår begrebet legitim perifer deltagelse som et analytisk begreb til at forstå læring som et socialt fænomen.

Luhmann, N. (1998). Erkendelse som konstruktion. I: M. Hermansen (Red.), *Fra læringens horisont*. (s. 163-182). Aarhus, Danmark: Klim.

Luhmanns betegner sit erkendelsesbegreb som "operativ konstruktivisme", hvormed han understreger, at omdrejningspunktet for erkendelse er knyttet til operationen "at markere en forskel". Kapitlet introducerer til erkendelsesbegrebet. Temaet uddybes i Luhmann 2002: The Cognitive Program of Constructivism and a Reality that Remains Unknown.

Marton, F. & Saljo, R. (1976a). On qualitative differences in learning: I. Outcome and process. *British Journal of Educational Psychology*, 46(1), 4-11. doi:10.1111/j.2044-8279.1976.tb02980.x

I disse to tekster af Marton og Säljö præsenteres rationale og empirien bag formuleringen af en overflade og dybdelærings tilgang til undervisningsmæssige situationer. Marton og Säljös arbejder har haft stor betydning for en række pædagogiske område her i blandt den internationale universitetspædagogiske forskning. Artiklen kan læses i sammenhæng med Biggs (2011). [8 sider].

Marton, F. & Saljo, R. (1976b). On qualitative differences in learning: II. Outcome as a function of the learner's conception of the task. *British Journal of Educational Psychology*, 46(2), 115-127. doi:10.1111/j.2044-8279.1976.tb02304.x

I disse to tekster af Marton og Säljö præsenteres rationale og empirien bag formuleringen af en overflade og dybdelærings tilgang til undervisningsmæssige situationer. Marton og Säljös arbejder har haft stor betydning for en række pædagogiske område her i blandt den internationale universitetspædagogiske forskning. Artiklen kan læses i sammenhæng med Biggs (2011). [13 sider].

McDermott, R. P. (1996). Hvordan indlæringsvanskeligheder skabes for børn. I: C. Højholt & G. Witt (Red.), *Skolelivets socialpsykologi: Nyere socialpsykologiske teorier og perspektiver* (s. 81-116). København, Danmark: Unge Pædagoger.

McDermotts tekst om indlæringsvanskeligheder vender de traditionelle forestillinger af indlæringsvanskeligheder på hovedet med udgangspunkt i en casefortælling om Adam. McDermott viser, hvordan indlæringsvanskelighederne ikke er psykologiske træk ved Adam, men derimod en kategori som konstrueres i skolemæssige sammenhænge og derigennem er med til at påvirke Adams selv- og omverdensforståelse. [35 sider].

Mehan, H. (1992). Understanding inequality in schools: The contribution of interpretive studies. *Sociology of Education*, 65(1), 1-20. doi:10.2307/2112689

Mehans artikel giver en oversigt over forskellige teoretiske og empiriske undersøgelser af, hvordan social ulighed udvikles og fastholdes i uddannelsessystemet. Artiklen argumenterer endvidere for, at

sociologiske undersøgelser ikke er tilstrækkelige for, at vi kan forstå produktionen af social ulighed i uddannelsessystemet. Der er i højere grad brug for analyser af, hvordan den konkrete interaktion i den lokale uddannelsespraksis er med til fastholde de sociale uligheder i uddannelsessystemet i dag. [20 sider].

Nielsen, K. (1999). Praksis, habitus og livsstil: Et essay om bourdieu, krop og kultur. I: J. Tønnes Hansen & M. Hermansen (Red.), *Sociologisk udfordring til psykologien* (s. 53-63). Aarhus, Danmark: Klim.
I denne artikel introduceres centrale begreber fra Bourdieus forskning samt relevant empiri. Bourdieus forskning sættes i forhold til centrale pædagogisk psykologiske problemstillinger.

Nielsen, K. & Kvale, S. (1999). Mesterlære som aktuel læringsform. I: K. Nielsen & S. Kvale (Red.), *Mesterlære: Læring som social praksis* (s. 11-31). København, Danmark: Hans Reitzel.
I denne artikel introducerer Nielsen & Kvale til begrebet om mesterlære og betydningen af dette perspektiv til at forstå både undervisning og læring. [21 sider].

Nielsen, K., Dalgaard, S. & Madsen, S. (2011). Pastoral techniques in the modern Danish educational system. *International Journal of Qualitative Studies in Education*, 24(4), 435-450.
doi:10.1080/09518398.2010.529837
På baggrund af en empirisk analyse af brugen af socialpædagogiske spil i folkeskolen, analyserer artiklen psykologiseringen af den pædagogiske praktiske med udgangspunkt i centrale elementer i Foucaults senere arbejder. Artiklen kan læses i sammenhæng med Usher and Edwards introduktion til Foucault (1994). [15 sider].

Nielsen, K. & Tanggaard, L. (2012). *Pædagogisk psykologi: En grundbog* (s. 9-149). Frederiksberg, Danmark: Samfundslitteratur.
Denne bog forsøger at give et overblik over de forskellige læringsteoretiske positioner i den pædagogiske psykologi. Den grundlæggende antagelse er, at de forskellige læringsteorier afspejler centrale elementer i den tid, hvor de er opstået. Bogen om pædagogisk psykologi er et forsøg på at give et overblik over de mange forskellige tilgange til faget. [140 sider].

Nørgaard, B. (2005). Axel Honneth og en teori om anerkendelse. *Tidsskrift for Socialpædagogik*, (16), 63-70.
Artiklen introducerer Honneth og hans anerkendelsesteori. Endvidere inddrages overvejelser om anerkendelsesbegrebets betydning for pædagogikken.

Prensky, M. (2001). Digital natives, digital immigrants part 1. *On the Horizon*, 9(5), 1-6.
doi:10.1108/10748120110734687
I denne artikel introducerer Mark Prensky begrebet om 'digitale indfødte' (digital natives). Ifølge Prensky er digitale indfødte på grund af deres gennemgribende digitaliserede opvækst udstyret med et radikalt anderledes kognitivt system sammenlignet med tidligere generationer, hvilket har store konsekvenser for uddannelsessystemet. Artiklen er sidenhen blevet citeret mange, mange tusinde gange.

Reay, D. & Wiliam, D. (1999). 'I'll be a nothing?': Structure, agency and the construction of identity through assessment. *British Educational Research Journal*, 25(3), 343-354. doi:10.1080/0141192990250305
Reay viser i denne tekst, hvordan eksamen og evalueringer strukturerer elevernes identitet og opfattelse af egne manglende evner til at lære. Teksten kan med fordel læses i sammenhæng med Mehan og Bourdieu. [11 sider].

- Riis, S. (2017). ICT literacy: An imperative of the twenty-first century. *Foundations of Science*, 22, 385-394. doi:10.1007/s10699-015-9456-5
I denne artikel argumenterer Riis for, at digital dannelse (ICT literacy) er en nødvendighed for at navigere i det enogtyvende århundrede. I den forbindelse analyserer han kritisk den store begejstring, der omgærder brugen af digitale læremidler i undervisningen, som også Selwyn (2015) påpeger. Riis argumenterer for, at spørgsmålet om digital dannelse er uadskilleligt fra spørgsmålet om det gode liv.
- Rogers, C. R. (1983). *Freedom to learn for the 80's* (s. 9-21 & 119-135). Columbus, OH: Merrill.
Rogers er en af de centrale teoretikere i formuleringen af den humanistiske psykologi. I denne sammenhæng præsenterer Rogers centrale elementer i hans lærings- og uddannelsesforståelse. Denne artikel kan læses i sammenhæng med Colaizzi (1998). [24 sider].
- Rosenberger, R. (2017). The ICT educator's fallacy. *Foundations of Science*, 22(2), 395-399. doi:10.1007/s10699-015-9457-4
I denne artikel, som er en kommentar til Riis' (2015) artikel om digital dannelse, beskriver og advarer Rosenberger mod 'teknologiunderviserens fejlslutning', som er idéen om, at indførslen af digitale læremidler i undervisningsregi vil have de eksakte effekter, som underviseren på forhånd antager og planlægger.
- Schön, D. A. (1983). *The reflective practitioner: How professionals think in action* (kapitel 1 og 2). New York, NY: Basic Books.
Denne bog har været skelsættende for nyere forståelse af professionsuddannelse. Schön kritiserer her den tekniske rationalitet, som præger moderne uddannelsestænkning og beskriver i kontrast hertil professionelles handlingsforståelse som præget af artisteri gennem refleksion i handling og refleksion over handling. [55 sider].
- Selwyn, N. (2015). Minding our language: Why education and technology is full of bullshit ... and what might be done about it. *Learning, Media and Technology*, 41(3), 437-443. doi:10.1080/17439884.2015.1012523
I denne artikel diskuterer og kritiserer Neil Selwyn den udprægede optimisme, der omgærder størstedelen af forskningen i digitale læringsmidler. Ifølge Selwyn kan megen retorikken klassificeres som 'bullshit' - ikke decideret løgnagtig, men præget af en lemfældig omgang med den faktiske virkelighed i uddannelsessystemet. [9 sider].
- Skinner, B. F. (1975). Motivationens og emotionens indre verden. I: *Om behaviorisme* (s. 159-177). København, Danmark: Det Schønbergske Forlag.
I bogen 'Om behaviorisme' (1975) søger B. F. Skinner at begrunde og forklare behaviorismen gennem kapitler der ud over centrale behavioristiske principper behandler centrale begreber i psykologien. Blandt emner som 'perciperen', 'tænkning', og 'viden' findes dette pensumkapitel om 'Motivationens og emotionens indre verden'. Her viser Skinner hvordan mange teorier om motivation bygger på uholdbare henvisninger til en indre virkelighed der er årsag til ydre adfærd. Dette kapitel kan med fordel læses sammen med artiklen af Kvale og Grenness (1967). [19 sider].
- Skinner, B. F. (1978). *Reflections on behaviorism and society* (s. 140-159). Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.
Skinner kritiserer med udgangspunkt i Rousseau's Emile en elevcentreret pædagogik for, at lærerne her abdicerer som lærere. Skinner anfører, at den væsentlige opgave ved uddannelse er at formidle en kultur – at gøre det muligt for nye medlemmer i en gruppe at bygge videre på, hvad andre allerede har lært. I kontrast til tidligere kulturformidling gennem skolens trussel om straf argumenterer Skinner for

en pædagogik baseret på positiv forstærkning. Han skitserer så pædagogiske programmer baseret på umiddelbare, entydige og hyppige forstærkninger, hvor den studerende lærer i sit eget tempo og handler i forhold til det, som læres. [20 sider].

Staunæs, D. (2000). Hvorfor hænger de "tyrkisk-kurdiske" drenge ud ved bænkene langs skolemuren? *Unge Pædagoger*, (5), 1-18.

Artiklen undersøger hvordan sammenhængen mellem maskulinitet og etnicitet får betydning for identitetsforhandling og elevpositioner blandt etnisk danske drenge og 'tyrkisk-kurdiske' drenge. Staunæs diskuterer igennem sin empiriske analyser, om 'kultur' er grunden til splid mellem etnisk danske drenge og 'tyrkisk-kurdiske' drenge, eller om 'kultur' skabes som en forskel på grund af uenighed mellem de to elevpositioner? [18 s.].

Tønnesvang, J. (2015). Hvad er uddannelse til for? - kvalificeret selvbestemmelse som grundlag og retning for pædagogik og undervisning. *Psyke & Logos*, 36(2), 28-66.

Med afsæt i et kort rids over dannelsespositioner anvender artiklen Wolfgang Klafkis teori om kategorial dannelse som grundlag for at diskutere forholdet mellem kompetence og dannelse og dernæst vise, hvordan begrebet om kvalificeret selvbestemmelse kobler dannelse og kompetence i en dialektisk grundforståelse af dannelse som beroende på dobbeltsidige åbningsprocesser. Begrebet om kvalificeret selvbestemmelse indkredser fire almene tilværelseskompetencer, der vedrører menneskets teknikalitet (eller faglighed), socialitet (eller deltagelse), sensitivitet (eller føleevne) og refleksivitet (eller omtanke). Kompetencerne er almene, hvilket betyder, at de ikke knytter sig specifikt til ét bestemt uddannelsesregi, men går på tværs af forskellige dannelses- og uddannelsessammenhænge. Dette giver KvaS-modellen et potentiale til at være en brik i, hvad man kan kalde, en metametodik for pædagogisk tænkning og praksis, der muliggør både faglige og tværfaglige drøftelser af didaktiske mål og udfordringer samt samarbejde om dette på tværs af forskellige dannelses- og uddannelseskontekster. Der opstilles en model for at tænke kvalificeret selvbestemmelse ind i uddannelsesorganisatoriske sammenhænge. [39 sider].

Usher, R. & Edwards, R. (1994). Subject disciplines and disciplining subjects. I: *Postmodernism and education* (s. 82-100). London, United Kingdom: Routledge.

En introduktion til Foucaults tænkning med henblik på uddannelsesteori. Denne artikel kan læses i sammenhæng med Nielsen, Dalgård og Madsen (2011) og Kvale (1992). [19 sider].

Vygotsky, L. S. (1987-1998). From 'thinking and speech'. I: R. W. Rieber (Red.), *The collected works of L.S. Vygotsky: Vol. 1 Problems of general psychology* (s. 194-214). New York, NY: Plenum.

I dette kapitel - fra hovedværket Thinking and Speech - argumenter Vygotsky for at vejen til at forstå undervisning går omkring at forstå sammenhængen mellem læring og udvikling. Han skitserer tre forskellige positioner: 1) udvikling er uafhængig af læring 2) læring er udvikling og 3) en kombination af 1) og 2). Kapitlet introducerer begrebet om zonen for nærmeste udvikling og forsøger at pege frem mod et kulturhistorisk bud på sammenhængen mellem læring og udvikling. [20 sider].

Wørts, L. & Sæderup, G. (2012). Nyt liv i enhedsskolen – om revitalisering af folkeskolen og ledelsesopgaven. I: J. Tønnesvang & M. S. Ovesen (Red.), *Psykologisk ilt i pædagogisk og organisatorisk arbejde: Praksisudvikling på grundlag af integrativ selvpsykologi* (s. 233-252). Aarhus, Danmark: Klim. (NB: DENNE TEKST KUN INDTIL AFSNIT "NÅR LÆRERE OG PÆDAGOGER SKAL VÆRE I GRUNDLÆGGENDE FORANDRINGSPROCESSER" (side 242).

I denne artikel præsenteres, hvordan udfordringer forbundet med enhedsskolen kan løses, gennem at gentænke måden folkeskolen er struktureret på. Konkret foreslås, at eleverne, gennem en fleksibel holddeling, i dagligdagen skal opleve en bevægelse, hvor de bevæger sig "ud i verden" for at få

erfaringer og løbende vender "hjem" og lader erfaringerne bundfælle. I stedet for den aldersopdelte klassestruktur foreslås en integrering af elever på tværs af alder, hvor der i større grad tillades differentiering grundet i interesser og kompetencer. Artiklen kan eventuelt læses i sammenhæng med Tønnesvang (2015) samt Biesta (2009). [9 sider].

Ziehe, T. (1989). "Jeg er måske lidt umotiveret i dag ..... " – elevernes og lærernes forestillinger om sig selv i dag. I: *Ambivalenser og mangfoldighed* (s. 37-54). København, Danmark: Politisk Revy. Ziehes tekst om elever, lærere og undervisning i dagens uddannelsessystem tager udgangspunkt i de historiske ændringer, der er sket med skolesystemet inden for de seneste 50 år. Artiklen påpeger de forandringer, der er sket med det psykologiske klima, der hersker i skolen i dag. Læreren har mistet sin naturlige autoritet, og skolen sit betydningsmæssige overskud. Ifølge Ziehe knytter skolens krise sig bredere til en almen værdinivellering, der sker i det senmoderne samfund, og der fokuseres i Ziehes artikel særligt på de psykologiske konsekvenser heraf. [17 sider].

Ziehe, T. (2003). Skolen i en anerkendelseskriser. I: J. Bjerg (Red.), *Pædagogik: En grundbog til et fag* (3. reviderede udgave, kapitel 3, s. 85-101). København, Danmark: Hans Reitzel. Med udgangspunkt i populærkulturens betydning for dagens pædagogiske praksis analyserer Ziehe en række af de problemer som uddannelsessystemet står overfor. Der sættes særligt fokus på elevernes forudsætninger i forhold uddannelsessystemets lærekultur. [16 sider].

I alt 1079 sider